

Met taal heb je een verhaal

Copyright © 2017 Yes We Care en Gemeente Rotterdam

Auteurs van de elfjes:

Ruth Belt

Demet Eroglu

Robin Hollebrand

Wingerine de Kloe en M. Furtado Fernandes

Andreas Krijgsman

Henk en Leny Krijgsman

Tineke Lansbergen

Emma van der Saag

Lotte Salm

Janne-Marie Schouten

Elsemieke Zondervan

Vormgeving: Madelein ten Broek

Fotograaf: Khalid Amakran

Overige foto's: o.a. Frank Hanswijk, Floren van Olden,

PanArt.nl, Casper Rila, Arjen Jan Stada en

Levien Willemse

Productie: Veenman⁺

Distributie: eenvoudigcommuniceren.nl

Verder danken wij iedereen die op welke manier ook een bijdrage heeft geleverd aan het boek.

ISBN: 978-90-8696-323-2

Dit boek is met de uiterste zorg tot stand gekomen. Yes We Care en Gemeente Rotterdam aanvaarden geen aansprakelijkheid voor onvolledige of onjuiste informatie en voor eventuele gevolgschades. Alles uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, door middel van druk, fotokopieën, geautomatiseerde gegevensbestanden of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

**Met
taal
heb
je
een
verhaal**

INHOUD

Voorwoord door stadsdichter 2017-2018	Derek Otte	6
Robert Simons	wethouder Stedelijke Ontwikkeling en Integratie	8
Hans Esbach	taalambassadeur stichting ABC	12
Michel Driessen	directeur Verstegen Spices & Sauces	16
Elsbeth van Alphen	centrummanager gezondheidscentrum 't Slag	20
Ishmail Kamara	dichter	24
Carla Delgado-Swiatkowski	projectleider New Dutch Connections	26
Giel Verkamman	managing director Benelux Carrier Transicold	30
Meneer Zouaoui	ervaringsdeskundige	32
Najah El Mahdaoui	beleidsadviseur Gemeente Rotterdam	34
Nada Al-Rubaiee	apotheker	38
José Scholte	directeur R&J BV	40
Joop Swanborn	ervaringsdeskundige	44
Emine Turksever	HR adviseur opleidingen Gom	46
Theo Kemperman	directeur-bestuurder Bibliotheek Rotterdam	50
Mevrouw Kourouma	ervaringsdeskundige	54
Marianne Zoetmulder	landelijk programmamanager regionale Leerwerklokken	56
Madelon Grant	directeur SKIN-Rotterdam	60
Emnet Tesfay	junior gespreksleider Vluchtelingenwerk Rotterdam	64
Fadua el Bouazzaoui	coördinator Voorlichters Gezondheid	68

Eric Groenen	supermarktmanager Albert Heijn Vierhavensstraat	72
Peter den Hartog	voorzitter Ondernemingsraad cluster Bestuurs- en Concernondersteuning	76
Ria Schaper	taalambassadeur stichting ABC	80
Laura van der Baan	directeur Alsare ontwikkeling en advies	84
Gijsbert van Herk	bestuursvoorzitter Raad van Bestuur Humanitas	88
Koos Vervoort	taalambassadeur stichting ABC	92
Ginny Lugten	manager P&O BU CSU	96
Jet van Dam	chirurg Havenpolikliniek (voorheen Havenziekenhuis)	98
Bram Legerstee	acteur, regisseur en leidinggevende theater Babel	100
Esther van der Hoeven	projectleider Vluchtelingenwerk Rotterdam	104
Michel van Leeuwen	directeur Flanderijn	108
Simon Wittenbols	manager CJG Rijnmond	112
Mevrouw Ahmad	ervaringsdeskundige	116
Melinda Lorincz	beleidsadviseur Gemeente Rotterdam	118
Marja Govers	praktijkmanager Dental Clinics Zuiderterras	122
Khaing	ervaringsdeskundige	124

VOORWOORD

WOORDEN ZIJN DADEN

Het Rotterdamse verhaal, hoe vertel je dat? We weten waar we vandaan komen, met de skyline als misschien wel het belangrijkste venster naar vroeger. En later. We kennen het niet klein te krijgen, het afbreken en opnieuw beginnen, het rauwdouwen en de eeuwige werklust. We doen. Maar wel normaal natuurlijk; dat is immers gek genoeg. Van praten houden we minder. Geen woorden, maar daden.

Gek genoeg gedijen woorden wel heel goed in onze stad. Van de poëzie op vuilniswagens, tot de bloeiende wereld van *spoken word* en de gevelgedichten op gebouwen aan beide zijden van de rivier: de taal vloeit rijkelijk. We schrijven en spreken, we lezen en luisteren. Op die manier bouwen we aan onze eigen passages, die samen hoofdstukken vormen in het eeuwige boek dat Rotterdam heet.

Voor wie op wat voor manier en met welke reden dan ook verstoken blijft van taal, wordt niet alleen het meekrijgen van essentiële informatie een gigantische klus; ook uiten is een kluit. Het delen, het geven en nemen van praktische kennis en wijze lessen, wordt haast onmogelijk. Geen taal, geen toegang. Over en weer. En daarom doet het project achter dit boek mij deugd.

Taal is zo ontegenwoordig veel méér dan wat letters, woorden en zinnen bij elkaar. Taal stelt ons in staat om te zien, te luisteren, te snappen en te voelen. Om tot ons te nemen en door te geven. Taal geeft ons toegang tot wat er in ons omgaat en tot de wereld om ons heen. Daarom ben ik blij dat we toegang tot de taal hier als een gedeelde verantwoordelijkheid zien.

Taal stelt in staat, taal maakt ons doen en laten voor elkaar inzichtelijk. Taal bepaált ons doen en laten en dát maakt het op een aansprekende manier volhardend werken aan taalachterstand en analfabetisme, van immens groot belang.

Taal doet het 'm. Of, om het op z'n Rotterdams te zeggen: woorden zijn daden.

Letters vormen woorden. Met woorden maken we zinnen. Woorden laten ons lachen. Woorden laten ons huilen. Woorden laten ons nadenken. Woorden vertellen ons. Wij vertellen met woorden. Zo kunnen we zelf dingen leren. Zo kunnen we anderen dingen leren.

Taal is onze deur. Alles en iedereen kan door die deur naar binnen. Zelf kunnen we via die deur naar buiten. We kunnen naar buiten met wat we weten. We kunnen naar buiten met wat we denken.

We kunnen naar buiten met wat we voelen. Met vragen en met antwoorden.

Wat we doen en wat we laten, dat zijn onze daden. We kunnen zeggen: 'Ik heb zin in wat frisse lucht!' Het heeft geen zin als we dan binnenblijven. We moeten naar buiten! We moeten doen, in plaats van praten. Zijn woorden dan wel zo belangrijk? Ja!

Taal is onze deur, toch? We kunnen niet naar buiten zonder deur. Zo missen we heel veel moois. Hier in Rotterdam zeggen we vaak: 'Geen woorden, maar daden!' Maar woorden bewegen ons. Met woorden zetten wij van alles in beweging. Woorden zijn de sleutel voor het slot op onze deur. Zonder woorden geen daden.

Daarom is lezen belangrijk. Daarom is schrijven belangrijk. Zo kunnen we naar buiten toe. Zo kunnen we binnenlaten wie en wat wij willen. Bijvoorbeeld dit boek, vol met verhalen uit onze mooie stad. Ik hoop dat deze verhalen ons raken. Dat ze ons aanzetten tot mooie dingen. Ik hoop dat deze verhalen ons bewegen. En dat ze bewijzen: woorden zijn daden!

Derek Otte
Stadsdichter Rotterdam 2017-2018

SAMEN VOOR TAALVRIENDELIJKHEID

Robert Simons is wethouder in Rotterdam en verantwoordelijk voor Stedelijke Ontwikkeling en Integratie. De aanpak van een goede taalvaardigheid voor de inwoners van Rotterdam valt hier ook onder. Dit onderwerp is belangrijk voor de wethouder, omdat hij zelf heeft gezien en gehoord hoeveel verschil taal kan maken. ‘Ik heb voormalig laaggeletterden gesproken en er ging letterlijk een wereld voor hen open. Dat wens je iedereen toe.’

ROBERT SIMONS

Grenzen

Wethouder Simons geeft aan dat het van grote waarde is voor iedereen om laaggeletterdheid te verlagen. ‘Het is een belangrijk onderdeel van een gelukkiger leven’, vertelt hij. ‘Ik vind het citaat *De grenzen van mijn taal zijn de grenzen van mijn wereld* van taalfilosoof Wittgenstein hier altijd goed bij passen. Dit citaat zegt alles. Laaggeletterdheid is een probleem voor ons allemaal. Door het niet goed spreken, lezen of schrijven van de Nederlandse taal kan iemand in een sociaal isolement raken. Terwijl juist iedereen ergens bij wil horen. Gezien, gehoord en begrepen wil worden.’

Samen werken aan betere taal

Laaggeletterdheid is in Rotterdam een serieuze zaak. Maar liefst 21% van de Rotterdammers tussen de 16 en 65 jaar is laaggeletterd – dat betekent: 1 op de 5 mensen. De wethouder vindt het noodzakelijk om het aantal laaggeletterden te verminderen. Niet alleen vanwege het sociale isolement dat deze mensen vaak ervaren, maar ook omdat het gevaarlijke situaties kan veroorzaken op het werk. ‘Sommigen kunnen bijvoorbeeld de werkinstructies niet lezen en dit kan een direct effect hebben op de veiligheid. Denk aan mensen die in de haven van Rotterdam werken, of met bepaalde chemische vloeistoffen’, aldus Simons.

‘Ik heb voormalig laaggeletterden gesproken en er ging letterlijk een wereld voor hen open. Dat wens je iedereen toe.’

Laaggeletterdheid in Rotterdam

Een snelle rekensom: 1 op de 5 mensen houdt in dat er 80.000 tot 95.000 laaggeletterden zijn in Rotterdam. Dit kost de stad jaarlijks tussen de 44 tot 53 miljoen euro; zo’n € 550,- per Rotterdammer. ‘Het gaat alle inwoners aan en er is dus ook een gezamenlijk belang om van taal prioriteit te maken’, legt Simons uit. Volgens de wethouder zouden er niet alleen minder uitkeringen, lagere zorgkosten en minder schulden onder Rotterdammers zijn. Ook de arbeidsproductiviteit gaat omhoog als er minder mensen laaggeletterd zijn. Simons: ‘Er zijn heel veel mensen die meer kunnen, maar voor wie taal een probleem is. Ze kunnen veel meer meedoen in onze samenleving als dit geen obstakel meer zou zijn. Voor werkgevers levert dit dan weer een groep op die meer kan. Ik zie er alleen maar positieve kanten aan.’

Digitalisering

Het wordt er volgens de wethouder, met alle digitalisering en snelle ontwikkelingen, niet makkelijker op voor laaggeletterden. Zo is bijna alle post gedigitaliseerd, en ook belasting- en bankzaken gaan vaak via internet. Simons: ‘Waar iemand voorheen met een brief naar de buurman kon lopen, moet iemand nu eerst inloggen voordat hij hulp kan vragen.’ De wethouder geeft aan dat laaggeletterden uit schaamte vaak smoezen en trucs hebben om zich staande te houden in de samenleving.

Bedrijven zouden hier ook rekening mee moeten houden volgens hem, want deze mensen komen er vaak niet uit. Simons: ‘Probeer door de ogen van laaggeletterden te kijken. Ik begrijp ook dat dit lastig is, maar laten we er in ieder geval bij stilstaan en er iets aan proberen te doen.’

Omgeving

De wethouder en zijn collega's delen persoonlijke ervaringen met laaggeletterdheid in hun omgeving. Zo moest een collega van de vrouw van Simons onlangs een dag vrij nemen in verband met de laaggeletterdheid van haar moeder. Simons: ‘Zonder haar hulp kon haar moeder de weg naar het ziekenhuis niet vinden en begreep zij niet wat er allemaal gebeurde. Dat is natuurlijk vreselijk.’ De wethouder moedigt iedereen aan om ook eens in de eigen kennissenkring te kijken. ‘Als je iemand kent, kun je het op een luchtige manier bespreken. Zo kan er ook makkelijker gepraat worden over taaltrainingen en -cursussen. Maar het is vooral belangrijk dat mensen er zelf mee aan de slag willen.’

Samenwerken

De gemeente kan het echter niet alleen, vertelt de wethouder. Volgens hem moeten we dit samen doen. Het is belangrijk dat verschillende bedrijven en organisaties de handen ineenslaan en het probleem aanpakken. ‘Bedrijven kunnen niet alleen hulp bieden, maar ook het taboe doorbreken. Op die manier kunnen laaggeletterden bijvoorbeeld terecht bij een collega die zij vertrouwen. Er kan hulp geboden worden wanneer dat nodig is, maar dan moeten de instanties er wel van weten.’ Simons hoopt daarom dat iedereen zijn of haar steentje bijdraagt door mensen met taalproblemen te helpen. ‘Vertel ze dat er iets aan te doen is, dat ze bij de gemeente terecht kunnen en dat er taalprogramma's voor ze zijn. Als we allemaal samenwerken, zullen er echt dingen veranderen’, vertelt Simons.

